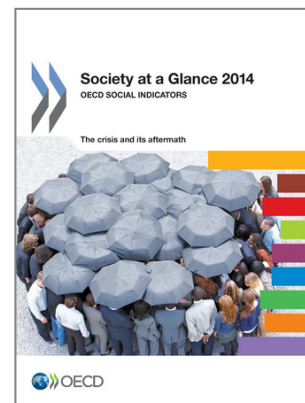

OECD *Multilingual Summaries*

Society at a Glance 2014

OECD Social Indicators

Summary in Czech

Celý text si můžete přečíst na adrese: 10.1787/soc_glance-2014-en

Stručný pohled na společnost 2014

Sociální ukazatele OECD

Přehled v českém jazyce

Sociální situaci v mnoha zemích OECD více než pět let od nástupu finanční krize citelně poznamenává vysoká míra nezaměstnanosti a problém ztráty zdroje příjmů. Vlády mají kvůli fiskální konsolidaci pouze omezené možnosti, jak tyto problémy řešit. V případě omezení sociálních výdajů ovšem hrozí další problémy v budoucnu a také to, že se ještě vystupňuje strádání nejzranitelnějších skupin. Země OECD mohou zmíněné problémy účinně vyřešit pouze tehdy, jestliže přijmou správně koncipovaná politická opatření a zajistí odpovídající zdroje. Hlavní rozvíjející se ekonomiky, které krize nepostihla tak dramaticky, se v současné době soustředí na jiné problémy. Protože však budují systémy sociální ochrany a snaží se je nastavit tak, aby byly „odolné vůči krizím“, vývoj v zemích OECD je významný i z jejich pohledu.

Finanční krize přinesla sociální krizi

Vývoj na finančních trzích v letech 2007 a 2008 odstartoval nejen ekonomickou a fiskální krizi, ale také krizi sociální. Země, které krize zasáhla nejbolestněji a na nejdelší dobu, tedy bojují se závažnými důsledky, jež se týkají pracovních vyhlídek, příjmů a životních podmínek jejich obyvatel. V zemích OECD nyní hledá práci zhruba 48 milionů lidí, což je o 15 milionů více než v září 2007. Miliony dalších lidí trápí finanční nouze. V Řecku, Irsku a Španělsku se zdvojnásobil počet lidí, kteří žijí v domácnostech bez příjmu z pracovní činnosti. Nejvíce postiženy jsou skupiny s nízkými příjmy a rovněž mladí lidé a rodiny s dětmi.

Společnost může nést následky dlouhá léta

Domácnosti jsou pod velkým tlakem a veřejnost kriticky sleduje nakládání se sociálními rozpočty. Stále více lidí vyjadřuje nespokojenost se svou životní situací a důvěra občanů vůči vládám je otřesena. Vývoj navíc naznačuje, že se společnost bude z následků krize zotavovat dlouho. Některé sociální důsledky, například pokud jde o zakládání rodin, porodnost a zdraví, se projeví až v dlouhodobém měřítku. Porodnost se od počátku krize ještě snížila, což jen zhoršuje demografické a fiskální problémy související se stárnutím populace. Rodiny také omezily základní výdaje včetně výdajů na potraviny a to má vliv na jejich zdraví – dnes i v budoucnu. V současné době zatím nelze kvantifikovat dlouhodobý dopad krize na zdraví lidí, je však známo, že nezaměstnanost a obtížná ekonomická situace přispívají k rozvoji různých zdravotních problémů, mimo jiné i duševních onemocnění.

Dnešní investice pomohou předejít vysokým výdajům v budoucnu

Snaha ušetřit v krátkodobém horizontu může z dlouhodobého hlediska znamenat ztrátu, a tak by vlády měly mezi své hlavní priority zařadit financování programů investičního charakteru. Dnešní rozpočtové škrty nesmí vést ke zvýšení budoucích nároků na zdravotní péči. Zejména země, jež krize zasáhla skutečně výrazně, by se měly zaměřit na zpřístupnění kvalitních služeb pro děti a předcházet vyloučení absolventů z trhu práce.

Zranitelné skupiny potřebují okamžitou pomoc

Mají-li být sociální investice skutečně účinné, musí být zakotveny ve vhodném systému podpory nejchudších. Neodmyslitelnou součástí jakékoli strategie ekonomického a sociálního ozdravení musí být i nadále zachování a posilování systému podpory nejzranitelnějších společenských skupin. Vlády tento faktor musí zohlednit při formulování opatření směřujících k fiskální konsolidaci a jejich časovém plánování, protože distribuční vliv takovýchto opatření se může velmi různit: situaci chudých může například více zhoršit omezení výdajů než zvýšení daní.

V rozpočtu na podporu v nezaměstnanosti je pouze omezený prostor pro škrty

Vzhledem k neuspokojivé situaci na trhu práce se nabízí jen velmi málo prostoru na omezování výdajů na podporu v nezaměstnanosti, sociální pomoc a programy aktivní politiky zaměstnanosti. Je-li v této oblasti vůbec možné šetřit, musí se tak dít tempem, jež odpovídá rychlosti zlepšování stavu ve společnosti. Především v zemích, kde nefunguje účinný systém podpory, nebo je tento systém obtížně dostupný, případně kde dlouhodobě nezaměstnaní vyčerpávají podporu v nezaměstnanosti, musí být prioritou cílené příspěvky v rámci záchranné sociální sítě. Vlády by se měly vyhnout plošnému omezování výdajů na sociální transfery, jako jsou příspěvky na bydlení a přídavky na děti, jež jsou často nepostradatelnou součástí rozpočtů chudých zaměstnaných rodin a samoživitelů.

Cílení pomoci může umožnit snížení výdajů a zároveň zajistit ochranu zranitelných skupin

Účinnější cílení pomoci může přinést podstatnou úsporu a zároveň zajistit ochranu zranitelných skupin. Zájmy nejzranitelnějších je zapotřebí upřednostnit, zejména pokud jde o reformy zdravotní péče. Cílení je však nutné velmi pečlivě promyslet, aby nevznikaly kontraproduktivní pobídky, jež by nezaměstnané v konečném důsledku odrazovaly od hledání práce. To by se mohlo dít například v případě, že by se nezaměstnanému, který po vstupu do zaměstnání začne místo podpory v nezaměstnanosti pobírat mzdu, snížil nebo jen velmi málo zvýšil příjem.

Je nutné podporovat aktivní boj rodin s nepříznivou životní situací

Řada argumentů potvrzuje, že je zcela zásadní, aby stát rodinám v nepříznivé životní situaci poskytoval nástroje a podporu, nikoli aby plně zabezpečoval jejich potřeby. Proto je mimořádně důležité vytvořit účinný systém podpory zaměstnanosti, přestože to z krátkodobého hlediska může znamenat vyšší výdaje na aktivní sociální politiku. Stimulace trhu práce a podpora během zaměstnání by neměly překročit přiměřené meze. V oblastech s velkým procentem domácností bez příjmu z pracovní činnosti by měla být přijata opatření směřující k tomu, aby se těmto domácnostem po zlepšení situace na trhu práce co nejrychleji ulevilo. Aby byl systém maximálně účinný, podpora související se zaměstnáním a pobídky by

například neměly být poskytovány pouze jednotlivým uchazečům o práci, ale také jejich nezaměstnaným partnerům.

Vlády se musí připravit na další krizi

Aby byla jejich sociální politika „odolná vůči krizi“ a aby program sociální podpory účinně fungoval v průběhu celého ekonomického cyklu, musí se vlády při plánování strategie dívat až za horizont aktuální složité situace. V první řadě musí hledat možnosti, jak v dobách konjunktury získat prostředky, které jim pomohou pokrýt vyšší výdaje v dobách recese. Na straně výdajů by se měly zaměřit na těsnější propojení systému podpory se situací na trhu práce. V období ozdravení tedy například mohou realisticky snížit výdaje na sociální podporu a přesunout dostupné zdroje z programů podpory na programy aktivní politiky zaměstnanosti. Na straně příjmů by se měly soustředit na rozšíření daňových základů, zmírnění závislosti rozpočtu na zdanění práce a na úpravu daňových systémů s ohledem na vzrůstající nerovnost příjmů. Dále by měly dokončit strukturální reformy systému sociální ochrany, s nimiž započaly již před krizí. V důsledku krize jsou tyto reformy ještě potřebnější než dříve. Například budoucím důchodcům totiž kvůli dlouhodobé nezaměstnanosti v produktivním věku poměrně více hrozí, že ve stáří nebudou dostatečně zajištěni. V oblasti zdravotní péče je vhodné opustit necílené škrtky, které omezují přístup nejzranitelnějších skupin ke zdravotní péči, a prosadit strukturální opatření, jež pomohou odstranit zbytečné služby a zvýšit hospodárnost systému.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

Přečtěte si na portálu OECD iLibrary plné znění anglické verze!!

© OECD (2014), *Society at a Glance 2014: OECD Social Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/soc_glance-2014-en